

Kei taua pukapuka nga korero whakamarama o tenei waiata.

Kei ta Hori Kerei ano hoki, 'Nga Moteatea,' p. 110; kei reira e kiia ana na Ngati-Kahungunu taua waiata.

Kei te pukapuka tuhituhi a Pihopa Wiremu, e korerotia i runga ake nei, nga whiti e rua; e ki ana te Pihopa na H. Te Wainohu i korero ki a ia. I pa hoki he kupu ma Te Peehi ki taua waiata ano (Tr. 34/37. B 3/79). a e mea ana ia ki a Tuhoe na Te Kooti Rikirangi. Otira he waiata tawhito rawa tenei.

Ina nga korero o te pukapuka a S. Locke (p. 76-78) :—

“He korero tenei no te riri o tawahi mai ra ano.

“Ka kakari a Rongomaraeroa raua ko Tumatauenga ki te mara, ki Tawarua, ki Tawaraio. Whakatika tonu a Tumatauenga i te ahiahi, ka hinga ko Moengakura. I te ata ka whakatika tetahi, ko Moengatoto. Ka tahuri a Io ki te hanga pa tuwatawata, whai puhara rawa.

“Katahi a Ueha ka mahara, ka ngaro te tangata, e kore e puta ki te ao. Me pehea ra e ora ai te tangata? Katahi ia ka haere ki waho ki a Marereotonga, kia haere mai kia houhia te rongo. Katahi ka haere mai. Kihai i ata mau.

“Katahi ka tikina ki a Mohanuiturangi, katahi ano ka mau te rongo, ko te rongo-a-whare, ko te rongo taketake ki mua ki te atua; ka whakaoti te riri.

“Ko Rongomaraeroa tana mahi he mahi kai, he whakateretere ope, he haka, he mahi whare. Ko ta Tumatauenga mahi he whawhai tonu, he riri tonu. Ko ta Io mahi he hanga pa tuwatawata. No reira i tika ai tenei waiata.”

(Refs.: M. 110, S.L. 76-78, W.L.W. 77, Tr 34/37, W, 3/3, B 3/79)

Tenei¹ au, e ta² ma!
Kei te turuturu³ atu te manawa,
Te manawa o Tama,
Te manawa o Tama, kia tina, kia mau,
Te manawa o Uhenga!⁴
Kaore ia nei, e ta ma,
Ka pau nga⁵ kiko
I a Hiki⁶ te kai, i a Moke⁷ te kai.
No te mea ia ra he rakau tawhito,
E mau⁸ ai te taitea i waho,
E tu te tahiwi;
Tena ko tenei he rakau tipu hou,
He rakau rea hou, kei te maioio,
Kei te timohea⁹ tonu,
Ko Tauararai,¹⁰ i.